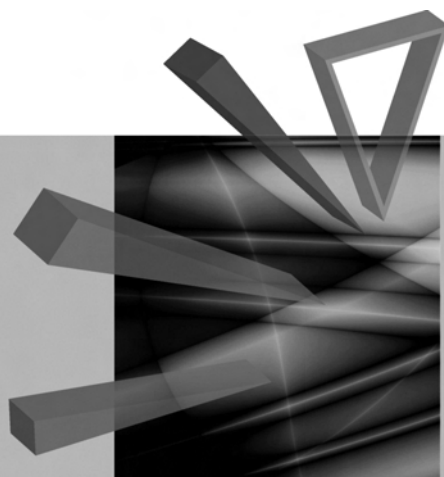

PRACE NAUKOWE
Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
RESEARCH PAPERS
of Wrocław University of Economics

244

Problemy rozwoju regionalnego

Redaktorzy naukowi
Elżbieta Sobczak
Andrzej Raszkowski

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2012

Recenzenci: Piotr Bury, Beata Filipiak, Tadeusz Grabiński, Anna Malina, Danuta Stawasz,
Edward Stawasz, Eugeniusz Wojciechowski

Redaktor Wydawnictwa: Elżbieta Kożuchowska

Redaktor techniczny: Barbara Łopusiewicz

Korektor: Aleksandra Śliwka

Łamanie: Beata Mazur

Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja jest dostępna na stronie www.ibuk.pl

Streszczenia opublikowanych artykułów są dostępne w międzynarodowej bazie danych
The Central European Journal of Social Sciences and Humanities <http://cejsh.icm.edu.pl>
oraz w The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com
a także w adnotowanej bibliografii zagadnień ekonomicznych BazEkon,
http://kangur.uek.krakow.pl/bazy_ae/bazekon/nowy/index.php

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania znajdują się
na stronie internetowej Wydawnictwa
www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie
wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2012

ISSN 1899-3192

ISBN 978-83-7695-229-1

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk: Drukarnia TOTEM

Spis treści

Wstęp	13
Malgorzata Markowska, Danuta Strahl: Klasyfikacja dynamiczna europejskiej przestrzeni regionalnej ze względu na poziom identyfikatorów innowacyjności typu Output	15
Marek Szajt: Zmiana pozycji innowacyjnej regionów w rozszerzającej się Unii Europejskiej	29
Elżbieta Izabela Misiewicz: Innowacyjność a rozwój regionalny – model miękki	39
Katarzyna Widera: Analiza porównawcza poziomu innowacyjności regionów	48
Elżbieta Sobczak: Statystyczna analiza pracujących według intensywności działalności B+R w państwach Unii Europejskiej.....	56
Malgorzata Markowska: Klasyfikacja unijnych regionów ze względu na dynamikę charakterystyk innowacyjności (w zakresie Output)	66
Dariusz Głuszczuk: Regionalny system innowacji – ujęcie definicyjne i modelowe (dyskusje na gruncie teorii).....	81
Andrzej Sztando: Ocena systemów wdrażania regionalnych strategii innowacji – raport z badań.....	90
Bartłomiej Jefmański, Malgorzata Markowska: Ocena pozycji polskich regionów ze względu na inteligentną specjalizację w europejskiej przestrzeni z wykorzystaniem klasyfikacji rozmytej.....	102
Anna Beata Kawka: Wpływ jakości kapitału ludzkiego na rozwój regionalny	114
Iwona Skrodzka: Kapitał intelektualny a poziom rozwoju gospodarczego polskich województw – model miękki	124
Malgorzata Juchniewicz, Urszula Tomczyk: Regionalne zróżnicowanie kapitału intelektualnego przedsiębiorstw w Polsce	136
Magdalena Graczyk, Leszek Kaźmierczak-Piwko: Rola ekoinnowacji w procesie zrównoważonego rozwoju regionu	147
Katarzyna Szymańska: Innowacyjność regionu jako narzędzie kształtujące kulturę organizacyjną MSP.....	158
Łukasz Mamica: Wzornictwo przemysłowe jako sektor przemysłów kreatywnych.....	168
Arkadiusz Świadek, Marek Tomaszewski: Łańcuchy dostaw w kształtowaniu innowacyjności regionów Polski zachodniej.....	178
Patrycja Zwiech: Znaczenie kapitału ludzkiego w rozwoju województwa zachodniopomorskiego.....	190

Janusz Kornecki, Maciej Kokotek, Arkadiusz Szymański: Wsparcie innowacyjności małych i średnich przedsiębiorstw w rozwoju województwa łódzkiego.....	201
Krzysztof Krukowski, Maciej Zastempowski: Instrumenty finansowe wspierające innowacyjność przedsiębiorstw województwa kujawsko-pomorskiego w świetle badań empirycznych.....	211
Marek Obrębalski: Współczesne problemy polityki regionalnej Unii Europejskiej i Polski.....	218
Bogdan Leszkiewicz: Strategie Unii Europejskiej w zakresie polityki regionalnej.....	228
Tomasz Dorożyński: Polityka spójności Unii Europejskiej a gospodarka lokalna i regionalna.....	236
Ewa Kusideł: Wpływ polityki spójności na konwergencję wewnętrzną w Polsce	246
Artur Lipieta, Barbara Pawelek, Roman Huptas: Analiza porównawcza województw Polski ze względu na wykorzystanie środków unijnych z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w latach 2007–2010	257
Mariusz Wiśniewski: Regionalne zróżnicowanie absorpcji unijnego wsparcia dla polskiej wsi.....	266
Kinga Wasilewska: JESSICA, JEREMIE i JASPERS na rzecz wzrostu gospodarczego	278
Alojzy Zalewski: Rynkowe uwarunkowania konkurencji terytorialnej w świetle inwestycji rzeczowych	290
Małgorzata Leśniak-Johann: Uwarunkowania konkurencji i współpracy w kontekście rozwoju turystyki na pograniczu dolnośląsko-saksońskim. Zarys problemu	300
Emilia Bogacka: Współpraca w zakresie bezpieczeństwa publicznego na obszarze nadgranicznym Polski z Niemcami	312
Alina Kulczyk-Dynowska, Katarzyna Przybyła: Karkonoskie parki narodowe (Karkonoski Park Narodowy i Krkonošský Národní Park) a rozwój transgranicznej przestrzeni regionalnej	321
Anna Malina, Dorota Mierzwa: Analiza porównawcza sytuacji makroekonomicznej Polski i krajów ościennych w okresie 20 lat przemian gospodarczych.....	330
Zbigniew Piepiora: Występowanie katastrof naturalnych w Europie i międzynarodowa współpraca w zakresie przeciwdziałania ich skutkom.....	342
Jakub Piecuch, Łukasz Paluch: Społeczno-ekonomiczne uwarunkowania rozwoju regionów basenu Morza Śródziemnego	357
Adam Dąbrowski: Globalizacja a regionalizm	366
Krzysztof Malik: Wybrane metody oceny polityki rozwoju regionu.....	374
Dorota Rynio: Regiony problemowe wobec nowego paradygmatu polityki regionalnej w Polsce	394

Piotr Rzeńca: Parki tematyczne jako czynnik rozwoju gospodarki. Identyfikacja zjawiska.....	405
Renata Lisowska: Uwarunkowania rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw w regionach zmarginalizowanych na przykładzie województwa łódzkiego.....	416
Aleksandra Koźlak: Transport jako czynnik rozwoju regionalnego	425
Adam Przybyłowski: Inwestycje transportowe w województwie dolnośląskim w aspekcie realizacji strategii zrównoważonego rozwoju	435
Paweł Andrzejczyk: Znaczenie logistyki zwrotnej dla zrównoważonego rozwoju regionu	450
Waldemar A. Gorzym-Wilkowski: Wojewódzkie planowanie przestrzenne – istota, możliwości i ograniczenia.....	460
Andrzej Raszkowski: Wybrane aspekty orientacji marketingowej jednostek terytorialnych.....	470
Krzysztof Wiktorowski: Tożsamość regionalna i lokalna jako element zrównoważonego rozwoju regionu zachodniopomorskiego	480
Jan Polski: Efekty zewnętrzne w marketingu urbanistycznym	491
Danuta Stawasz: Regionalne zróżnicowania rozwoju polskich regionów po 10 latach funkcjonowania samorządu terytorialnego	501
Beata Bal-Domańska: Klasyfikacja podregionów Polski szczebla NUTS-3 ze względu na poziom rozwoju gospodarczego	509
Łukasz Mach: Zastosowanie metod wielowymiarowej analizy do oceny potencjału rozwojowego regionów.....	520
Grażyna Karmowska: Porównanie rozwoju subregionów województwa zachodniopomorskiego w latach 1999–2007	530
Ewa Mazur-Wierzbicka: Stymulowanie zrównoważonego rozwoju w regionie zachodniopomorskim przy wykorzystaniu dobrych praktyk.....	542
Maria Kola-Bezka: Przedsiębiorczość jako czynnik rozwoju regionu w świetle wyników badania ankietowego mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego	552
Joanna Kosmaczewska: Przedsiębiorczość jako stymulanta turystycznego rozwoju obszarów wiejskich.....	563
Sandra Misiak: Aktywność zawodowa kobiet w województwie zachodniopomorskim	573
Agnieszka Skowronek-Grądział: Analiza porównawcza obszarów wiejskich w zakresie infrastruktury służącej ochronie środowiska	582
Justyna Danielewicz, Maciej Turała: Analiza zróżnicowania przestrzennego wydatków na usługi z zakresu oświaty i wychowania w Polsce	594
Anna Majchrzak: Ocena sytuacji finansowej powiatów województwa wielkopolskiego z wykorzystaniem metody Warda	602
Marian Maciejuk: Struktura pomocy publicznej dla przedsiębiorców w Polsce w latach 2006-2009	612

Tomasz Kołakowski: Pomoc publiczna udzielona przez dolnośląskie samorządy podmiotom gospodarczym – dynamika i rodzaje wsparcia.....	623
Andrzej Wasiak: Restrukturyzacja w PKP na przykładzie PKP Energetyka SA	636
Monika Murzyn-Kupisz: Działania na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego a efekty mnożnikowe w gospodarce lokalnej i regionalnej.....	645
Marcelina Zapotoczna, Joanna Cymerman: Wykorzystanie wielowymiarowej analizy dyskryminacyjnej do grupowania wspólnot mieszkaniowych	658
Agnieszka Kłysik-Uryszek: Działalność eksportowa spółek z udziałem kapitału zagranicznego – regionalne zróżnicowania w Polsce.....	668

Summaries

Malgorzata Markowska, Danuta Strahl: Dynamic classification of the European regional space regarding the level of Output innovation identifiers	28
Marek Szajt: Change in the innovative position of regions in the enlarging European Union.....	38
Elżbieta Izabela Misiewicz: Innovation and regional development – the soft model	47
Katarzyna Widera: Comparative analysis of the level of innovation in regions.....	55
Elżbieta Sobczak: Statistical analysis of workforce by the intensity of R&D activity in EU countries	65
Malgorzata Markowska: EU regions classification by the dynamics of innovation characteristics (regarding Output)	80
Dariusz Głuszczyk: Regional innovation system – the definitive and the model approach (theoretical discussions).....	89
Andrzej Sztando: Assessment of the regional innovation strategies implementation systems – a study report.....	101
Bartłomiej Jefmański, Malgorzata Markowska: The assessment of Polish regions with regard to smart specialization in European space applying fuzzy classification.....	113
Anna Beata Kawka: The influence of human capital quality on regional development.....	123
Iwona Skrodzka: Intellectual capital influence and the level of economic development in Polish regions – the soft model.....	135
Malgorzata Juchniewicz, Urszula Tomczyk: Regional differentiation of enterprise intellectual capital in Poland.....	146
Magdalena Graczyk, Leszek Kaźmierczak-Piwko: The role of eco-innovation in the process of sustainable development of a region.....	157

Katarzyna Szymańska: Region innovativeness as a tool shaping the organisational culture of SMEs.....	167
Lukasz Mamica: Industrial design as a sector of creative industries.....	177
Arkadiusz Świadek, Marek Tomaszewski: Supply chain in shaping the innovativeness of Western Poland regions	189
Patrycja Zwiech: The importance of human capital in the development of West Pomeranian Voivodeship	200
Janusz Kornecki, Maciej Kokotek, Arkadiusz Szymański: Support for the innovativeness of small and medium-sized enterprises in the development of Łódź Voivodeship.....	210
Krzysztof Krukowski, Maciej Zastempowski: Financial instruments supporting the innovativeness of Kuyavian-Pomeranian Voivodeship in the light of empirical research	217
Marek Obrębalski: Contemporary problems of the regional policy of the European Union and Poland	227
Bogdan Leszkiewicz: Strategies of the European Union regional policy	235
Tomasz Dorożyński: The role of EU cohesion policy in regional and local economy.....	245
Ewa Kusidel: The impact of the cohesion policy on the internal convergence in Poland	256
Artur Lipieta, Barbara Pawelek, Roman Huptas: Comparative analysis of Polish Nuts 2 level regions from the point of view of the level of using European funds from the European Regional Development Fund for the period between January 2007 and June 2010	265
Mariusz Wiśniewski: Regional diversification of EU support absorption for Polish rural areas.....	277
Kinga Wasilewska: JESSICA, JEREMIE and JASPERS for economic growth.....	289
Alojzy Zalewski: Market determinants of territorial competition in the light of material investments.....	299
Małgorzata Leśniak-Johann: Conditions of the cooperation and competition in tourism in Saxony–Lower Silesian borderland. Selected problems.....	311
Emilia Bogacka: Cooperation in the area of public safety in the Poland–Germany borderland.....	320
Alina Kulczyk-Dynowska, Katarzyna Przybyła: Giant Mountains national parks (KPN and KRNAP) and the development of cross-border regional space	329
Anna Malina, Dorota Mierzwa: A comparative analysis of macroeconomic situation in Poland and neighbouring countries in the 20-year period of structural changes	341
Zbigniew Piepiora: The occurrence of natural disasters in Europe and the international cooperation in the field of counteracting their results	356

Jakub Piecuch, Łukasz Paluch: Determinants of social and economic development of the Mediterranean basin regions.....	365
Adam Dąbrowski: Globalization and regionalization.....	373
Krzysztof Malik: Chosen methods of regional development policy evaluation	393
Dorota Rynio: Problem regions in the face of a new paradigm of the regional policy in Poland	404
Piotr Rzeńca: Theme parks as a factor in the development of economy. An identification of the phenomenon	415
Renata Lisowska: The determinants of SME growth in marginalized regions illustrated with the example of Łódź Voivodeship	424
Aleksandra Koźlak: Transport as a factor of regional development	434
Adam Przybyłowski: Transport investments in Lower Silesian Voivodeship in the context of sustainable development strategy	449
Paweł Andrzejczyk: The significance of reverse logistics for balanced region development.....	459
Waldemar A. Gorzym-Wilkowski: Voivodeship spatial planning – the essence, opportunities and constraints	469
Andrzej Raszkowski: Selected aspects of the marketing orientation of territorial units	479
Krzysztof Wiktorowski: Regional and local identity as an element of sustainable development of the West Pomeranian region.....	490
Jan Polski: External effects in urban marketing.....	500
Danuta Stawasz: Regional differences in the development of Polish regions after the establishment of territorial self-government	508
Beata Bal-Domańska: Classification of Polish sub-regions (NUTS-3) by economic development level	519
Łukasz Mach: Application of the methods of multidimensional comparative analysis as a basis for parameters assignment of development potential of regions.....	529
Grażyna Karmowska: A comparison of the development of the subregions of West Pomeranian Voivodeship in 1999-2007.....	541
Ewa Mazur-Wierzbicka: Stimulating sustainable development in West Pomeranian Voivodeship by using good practices.....	551
Maria Kola-Bezka: Entrepreneurship as a factor of regional development on the basis of the survey results of the residents of Kuyavian-Pomeranian Voivodeship	562
Joanna Kosmaczewska: Entrepreneurship as a stimulus to tourism development in rural areas	572
Sandra Misiak: Professional activity of women in West Pomeranian Voivodeship.....	581
Agnieszka Skowronek-Grądziel: A comparative analysis of rural areas in the field of environment protection infrastructure	593

Justyna Danielewicz, Maciej Turała: Analysis of spatial differentiation of expenditure on education in Poland.....	601
Anna Majchrzak: Financial standing of counties in Greater Poland Voivodeship assessed with Ward's method.....	611
Marian Maciejuk: The structure of public aid for entrepreneurs in Poland in the period 2006-2009.....	622
Tomasz Kołakowski: Public aid granted to economic entities by Lower Silesian self-governments – dynamics and types of support.....	635
Andrzej Wasiak: Restructuring in PKP illustrated by the case of PKP Energetyka SA.....	644
Monika Murzyn-Kupisz: Activities aimed at preservation of cultural heritage and multiplier effects in the local and regional economy.....	657
Marcelina Zapotoczna, Joanna Cymerman: Using the multidimensional discriminant analysis for grouping housing cooperatives.....	667
Agnieszka Kłysik-Uryszek: Export activity of companies with foreign capital – regional differences in Poland.....	677

Krzysztof Wiktorowski

Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie

TOŻSAMOŚĆ REGIONALNA I LOKALNA JAKO ELEMENT ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU REGIONU ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Streszczenie: Idea zrównoważonego rozwoju, szczególnie jej wariant europejski silnie akcentujący jedność uwarunkowań społeczno-ekonomicznych i środowiska naturalnego, może stanowić podstawę do przemyśleń na temat pożądaných kierunków rozwoju współczesnej cywilizacji. Artykuł przedstawia problem budowania przez społeczności tożsamości regionalnej i lokalnej w aspekcie realizacji koncepcji zrównoważonego rozwoju regionu zachodniopomorskiego.

Słowa kluczowe: rozwój zrównoważony, tożsamość, kultura, Pomorze Zachodnie, region.

1. Wstęp

Model ustrojowy krajów należących do Unii Europejskiej oparty jest na systemie społecznej gospodarki rynkowej, a jednym z jego fundamentów jest założenie o decentralizacji zarządzania systemem społeczno-gospodarczym kraju. Różna jest przy tym w poszczególnych krajach struktura administracji publicznej i regionów administracyjnych, które dysponują też różnym zakresem odpowiedzialności i uprawnień. W Polsce po roku 1999 przyjęto trójszczeblowy model organizacji państwa oparty na samorządowych jednostkach władzy terytorialnej [Hausner 1998, s. 10]. Województwa, zwane inaczej regionami, realizują swoją politykę regionalną w porozumieniu z organami rządowymi, głównie poprzez wdrażanie regionalnych strategii rozwoju (RSR) oraz regionalnych programów operacyjnych (RPO). Powiaty natomiast wykonują zadania lokalne w sferze usług publicznych. Na najniższym poziomie są gminy, będące podstawowym szczeblem władztwa obywatelskiego o szerokich zadaniach własnych i zleconych. Reforma podziału kompetencji i odpowiedzialności przyjęła zasadę subsydiarności, czyli przypisania każdemu szczeblowi samorządu optymalnych dla niego zadań, tak aby decyzje poszczególnych struktur spełniały oczekiwania społeczne. Warunkiem powodzenia takiego modelu ustrojowego jest gwarancja samodzielności i odpowiednie uprawnienia własnościowe lokalnych podmiotów władzy, a ponadto dysponowanie własnym budżetem wyposażonym w środki finansowe do realizacji odpowiedniej polityki gospodarczej i społecznej [Spsychalski 2005, s. 87–88].

Potrzeba dyskusji nad budowaniem tożsamości lokalnej czy regionalnej pojawia się zawsze, gdy wywołujemy współcześnie problematykę związaną z procesami integracji, globalizacji czy metropolizacji. Stawiamy wówczas podstawowe pytanie o możliwy rozpad społeczności regionalnych czy lokalnych i charakter powstawania nowych układów społecznych. Czy obecnie istniejące struktury i więzi społeczne, zachowania kulturalne, np. gwara, stroje ludowe, tradycje i wierzenia związane z tożsamością lokalną czy regionalną, rozpadną się i czy społeczności te utrzymają swój często wielowiekowy dorobek i tradycję? [Szczepański, Śliz 2011, s. 1]. Pojęciem nadrzędnym odnoszącym się zarówno do władzy lokalnej, jak i do tożsamości regionalnej jest zrównoważony rozwój. Zrównoważony rozwój jest to dynamiczny proces mający na celu zaspokojenie aspiracji rozwojowych obecnego pokolenia w sposób umożliwiający realizację tych samych dążeń następnym pokoleniom. Pojęcie to obejmuje trzy wymiary/łady: społeczny, gospodarczy i środowiskowy.

Celem niniejszej pracy jest analiza i porównanie możliwości stosowania zasad zrównoważonego rozwoju w gospodarce opartej na wiedzy do budowania tożsamości regionalnej i lokalnej regionu zachodniopomorskiego na tle procesów globalizacji i integracji. W pracy wykorzystano zarówno analizę opisową, jak i narzędzia graficzne w celu właściwego opisanie i udokumentowania określonych zjawisk i procesów.

2. Istota tożsamości regionalnej i lokalnej a rozwój regionalny

Światopogląd człowieka i wartości moralno-etyczne reprezentowane przez niego w całym dorosłym życiu w dużej mierze są wytworem otoczenia, w którym dorastał on jako członek ludzkiej społeczności, oraz wartości i zasad, które mu wpajano lub nie jako dziecku czy młodzieży. Wartości te mogą mieć więc pozytywny lub negatywny oddźwięk na sposób patrzenia na świat przez jednostkę ludzką. Te podstawowe wartości to: rodzina, miłość, praca, wiara, szacunek, tradycja, patriotyzm, bezinteresowność, męstwo, solidarność i in. Aby zbadać i opisać otaczającą nas rzeczywistość, jako ekonomiści budujemy często bardzo skomplikowane modele statystyczne czy ekonometryczne, nie zauważając bezspornego faktu, że zarówno przyroda, jak i kultura ludzkiej cywilizacji swe nadrzędne wartości i zasady funkcjonowania zawarły w prostych ideach i prawidłowościach. Przyroda pokazuje swoim zachowaniem, że po zimie jest wiosna, po wiosnie lato, po lecie jesień, po jesieni znów zima i ten cykl przyrody powtarza się od początku świata. Biada temu członkowi świata przyrody, który zapomni o przygotowaniu się do zimy. Te same prawidłowości dotyczą również człowieka i jego cywilizacji. Jeśli w latach tłustych gospodarczo nie zabezpieczymy zapasów zasobów na chude lata kryzysu, możemy nie przetrwać jako cywilizowane społeczeństwo w dłuższej perspektywie czasowej. Także przestrzeganie wartości i zasad w sferze moralno-etycznej pozwala budować i rozwijać cywilizację. Zanik i upadek tych wartości zawsze prowadził w historii do upadku danej cywilizacji. Możemy oczywiście powiedzieć, że obecna cywilizacja ma charakter globalny,

a nie lokalny, jak kiedyś cywilizacje świata starożytnego, więc nie może upaść. Odpowiedź jednak brzmi: Oczywiście, że może upaść, tylko skutki tego upadku również będą globalne, a nie lokalne. Jako przykład możemy podać Cesarstwo Rzymskie, po którego upadku Europę i świat pokryły „mroki średniowiecza” na wiele wieków. Ale taki tok rozumowania jest bardzo często niewygodny i niezrozumiały dla ludzi uważających się za obywateli świata, za bezpieczeństwa, członków globalnej cywilizacji, którzy sądzą, że problemy ubóstwa, klęsk czy głodu występują w innej części świata, a ich nigdy nie będą dotyczyć. Niestety może się okazać, że w całkiem niedługiej perspektywie czasowej jest to mylne wyobrażenie i założenie. Znacznie bardziej uczciwe jest podejście typu „Staram się żyć i rozumować globalnie, ale działam lokalnie dla dobra mojej społeczności”. To znaczy staram się myśleć jako obywatel świata, ale pamiętam też o mojej małej ojczyźnie, o moim regionie, o mojej gminie, wsi czy mieście.

Pojęcie „społeczność lokalna” i bliskoznaczne z nim terminy „lokalizm”, „lokalny” mają wspólny źródłosłów i pochodzą od łacińskiego *locus*, *localis* oznaczającego konkretne miejsce czy usytuowanie w przestrzeni. Wielu badaczy, zarówno polskich, jak i zagranicznych, różnie widziało kwestię ujęcia społeczności lokalnej w prostą i zwartą definicję. Decydowały tu głównie kryteria, na podstawie których oceniali oni te specyficzne grupy społeczne. Niełatwo jest więc jednoznacznie zdefiniować pojęcie społeczności lokalnej, stąd nie ma potrzeby tworzyć pojęcia terminologiczne, ale uznać lokalność za fundamentalne pojęcie współczesnych nauk społecznych. P. Starosta w *Encyklopedii socjologii* w swoich definicjach społeczności lokalnych uwzględnił najczęściej następujące cechy: wspólne terytorium, społeczne interakcje, wspólny interes, sentyment lokalny. Społeczność lokalna to zbiorowość społeczna, która cechuje się:

- 1) zajmowaniem wspólnego terytorium,
- 2) występowaniem interakcji między jednostkami,
- 3) ukształtowaniem więzi społecznych [Starosta 2005, s. 119–130].

Społeczności lokalne, obok rodziny, od zawsze były i są podstawowym elementem struktury społecznej, sołectwo, gmina czy dzielnica zaś stały się ich instytucjonalnym i politycznym wyrazem [Szczepański, Śliz 2011, s. 1–6]. Historia gospodarcza i polityczna rozgrywała się jakby ponad tymi układami lokalnymi. W układach lokalnych czas biegł powoli w rytmie długiego trwania, gdzie miały miejsce niezauważalne praktycznie gołym okiem procesy zmiany i rozwoju. To w układach lokalnych często powstawały wynalazki i innowacje, które w przyszłości zyskiwały status globalnych, chociaż nie sposób ustalić niejednokrotnie daty ich powstania. Za pośpieszną historią rządów, wojen i klęsk głodowych, jak pisze M. Foucault – rysują się historie statyczne, prawie nieruchome, historie o słabej krzywej dynamiki rozwoju: historia dróg morskich, historia płodozmianu, historia tworzonej przez ludzką równowagi między głodem i rozmnażaniem [Foucault 1977, s. 25–34]. Kwestia poszukiwania sposobów i dróg prowadzących do optymalnego rozwoju gospodarczego, opartego na wysokiej jakości życia mieszkańców, była i jest jednym z podsta-

wowych problemów badawczych w naukach ekonomicznych. Ze względu na rosnące dysproporcje przestrzenne w poziomie rozwoju poszczególnych krajów szczególne znaczenie w tych poszukiwaniach mają koncepcje dotyczące procesu rozwoju regionalnego, a przede wszystkim próby określenia ich mechanizmów oraz warunków i czynników kształtujących ten proces. Zróżnicowanie przestrzenne poziomu rozwoju poszczególnych regionów staje się jednym z podstawowych problemów współczesnej gospodarki ze względu na zjawiska migracyjne ludności z regionów biedniejszych do bogatszych oraz hibernację ubóstwa w tych pierwszych. Zatem wyrównywanie tych proporcji w rozwoju stanowi główny cel działań podejmowanych w ramach polityki regionalnej zarówno UE, jak i Polski. Nie chodzi przy tym o ograniczenie się jedynie do redystrybucji środków finansowych, ale o stworzenie warunków do stymulowania rozwoju w regionach biedniejszych, a zatem opóźnionych gospodarczo. Trudności te są ważnym czynnikiem mobilizującym ekonomistów i innych badaczy do dalszych poszukiwań nowego paradygmatu rozwoju regionalnego, który nie tylko spełni wymagania stawiane przed współczesną gospodarką światową, ale jest w stanie również zapewnić odpowiedni poziom jakości życia na tych obszarach, a także spójność gospodarczą i społeczną [Wiktorowski 2011, s. 8].

3. Zrównoważony rozwój a zrównoważony wzrost

Problematyka zrównoważonego rozwoju pojawiła się w teorii ekonomii wraz z pracami H. Daly'ego, który jako jeden z pierwszych ekonomistów zakwestionował paradygmat wyizolowanego środowiska społeczno-ekonomicznego i wprowadził ograniczenie ekosystemowe do mechanizmu gospodarki rynkowej. Z teorii ekonomii pojęcie zrównoważonego rozwoju trafiło do polityki w 1968 r., kiedy obradowała pierwsza Międzyrządowa Konferencja Ekspertów Naukowych UNESCO, poświęcona wzajemnym powiązaniom środowiska i rozwoju, w czasie której doszło do powstania międzynarodowego, interdyscyplinarnego programu „człowiek i biosfera” (MAB). Punktem zwrotnym było także wystąpienie U'Thanta na XXIII sesji Zgromadzenia Ogólnego ONZ w 1969 r., które przeszło do historii jako Raport U'Thanta. Zasygnalizowano w nim pojawienie się kryzysu o zasięgu globalnym, który dotyczył stosunku człowieka do środowiska. Wśród jego oznak wskazano m.in. na degradację ziem uprawnych, bezplanowy, coraz szybszy rozwój aglomeracji miejskich zajmujących kolejne tereny, eksplozję demograficzną i coraz większe niebezpieczeństwo wyginięcia wielu form życia zwierzęcego i roślinnego. Znaczący był także wniosek, że zasoby przyrody, choć bardzo duże, są jednak ograniczone. Dzięki ustaleniom tych spotkań możliwe stało się zwołanie w Sztokholmie w 1972 r. pierwszej na świecie konferencji poświęconej problemom środowiska naturalnego. Na tej konferencji pojawiły się po raz pierwszy próby rozwiązania problemów zanieczyszczeń transgranicznych oraz zanieczyszczeń globalnych, wymagających zatem działań i rozwiązań w skali globalnej. Tematykę tę podjęły także raporty Klubu Rzymskiego, publikowane od 1972 r. Pierwszy z nich nosił tytuł „Granice wzrostu”

i potwierdzał tezę U'Thanta o skończoności zasobów naturalnych i realnej możliwości zaistnienia globalnej katastrofy ekologicznej. Wśród sposobów przeciwdziałania sformułowano wówczas koncepcję tzw. wzrostu zerowego, zakładającą zerowy wzrost zarówno w zakresie przyrostu ludności, jak i zużycia zasobów naturalnych. Ta radykalna i mało prawdopodobna do wdrożenia idea już w 1974 r. została zastąpiona propozycją „wzrostu ograniczonego”, gdzie uwzględniono także kwestie zróżnicowanego wpływu na środowisko bogatej „Północy” i biednego „Południa”. [www.unesco.pl].

W tym okresie problematykę ochrony środowiska postrzegano jako ochronę poszczególnych elementów przyrody, traktując człowieka jako intruza szkodzącego środowisku przyrodniczemu. Przełomową, najbardziej holistyczną koncepcję przedstawiono w tzw. Raporcie Brundtland w 1987 r. Raport ten nosił nazwę „Nasza wspólna przyszłość” i po raz pierwszy sformułowana została w nim idea zrównoważonego rozwoju, według której pożądanym jest taki rozwój, „który gwarantuje zaspokojenie potrzeb obecnych pokoleń, nie zagrażając zdolności przyszłych pokoleń do zaspokajania ich własnych potrzeb”. Podkreślono w nim, że niezależnie od czynników ekologicznych i ekonomicznych, wiele uwagi powinno się poświęcać także kwestiom społecznym, w opracowaniach związanych z „klasyczną” ochroną środowiska zwykle pomijanym. W raporcie tym podkreślano konieczność stworzenia w pełni zrównoważonego modelu rozwoju, a więc uzyskania poprawy jakości życia ludzi na całym świecie bez rabunkowej eksploatacji ziemskich zasobów naturalnych, co wymaga zróżnicowania działań w poszczególnych regionach świata. Przede wszystkim niezbędna jest integracja działań w trzech kluczowych obszarach:

1. Wzrostu gospodarczego i równomiernego podziału korzyści. Celem jest osiągnięcie odpowiedzialnego, długookresowego wzrostu, który stanie się udziałem wszystkich narodów i społeczności, ale osiągnięcie go wymaga zintegrowanego podejścia do dzisiejszych, wzajemnie powiązanych globalnych systemów gospodarczych.

2. Ochrony zasobów naturalnych i środowiska. W celu zachowania naszego środowiskowego dziedzictwa i naturalnych zasobów dla przyszłych pokoleń niezbędne jest opracowanie racjonalnych ekonomicznie rozwiązań, które ograniczą zużycie zasobów, powstrzymają skażenie środowiska i ocalą naturalne ekosystemy.

3. Rozwoju społecznego. Na całym świecie ludzie domagają się pracy, żywności, edukacji, energii, opieki zdrowotnej, wody i systemów sanitarnych. Odpowiadając na te potrzeby, międzynarodowa społeczność musi dołożyć wszelkich starań, by nie zostało naruszone bogactwo kulturowej i społecznej różnorodności oraz by wszyscy członkowie społeczeństw mieli instrumenty pozwalające na kształtowanie własnej przyszłości.

Drugi wielki krok w tworzeniu nowego paradygmatu rozwoju osiągnięto w 1992 r. podczas Szczytu Ziemi w Rio de Janeiro – został tam opracowany jeden z najważniejszych dokumentów związanych ze zrównoważonym rozwojem: „Agenda 21”, czyli wszechstronny plan działania na wiek XXI dla Narodów Zjednoczonych, rzą-

dów i grup społecznych w każdym obszarze, w którym człowiek ma wpływ na środowisko. W Szczycie Ziemi uczestniczyli przedstawiciele 172 rządów, 2400 organizacji pozarządowych oraz około 10 tysięcy dziennikarzy, a Agendę sygnowały 172 kraje, w tym również Polska. W dokumencie znalazło się m.in. stwierdzenie: „Ludzkość doszła do przełomowego momentu w historii. Kontynuując dotychczasową politykę, przyczyniamy się do pogłębienia przepaści gospodarczej w społeczeństwach i między państwami, rozszerzenia się sfer ubóstwa, głodu, chorób i analfabetyzmu. Będziemy też powodować postępującą degradację środowiska naturalnego, od którego zależy życie na Ziemi”. Znalazł się tam także wniosek dotyczący postępowania w przyszłości: „Niezbędne są nowe sposoby inwestowania w przyszłość, aby w XXI wieku osiągnąć globalny zrównoważony rozwój. Zakres zaleceń waha się od nowych metod nauczania po nowe metody wykorzystania surowców i uczestniczenia w tworzeniu zrównoważonej gospodarki. Ambicją Agendy 21 jest, aby powstał bezpieczny i sprawiedliwy świat, w którym każda żywa istota będzie w stanie zachować godność”. Następnym ważnym wydarzeniem był Szczyt Milenijny Organizacji Narodów Zjednoczonych, który odbył się w 2000 r. i który zdefiniował Milenijne Cele Rozwoju – powinny zostać osiągnięte do 2015 r. Można wśród nich wyróżnić:

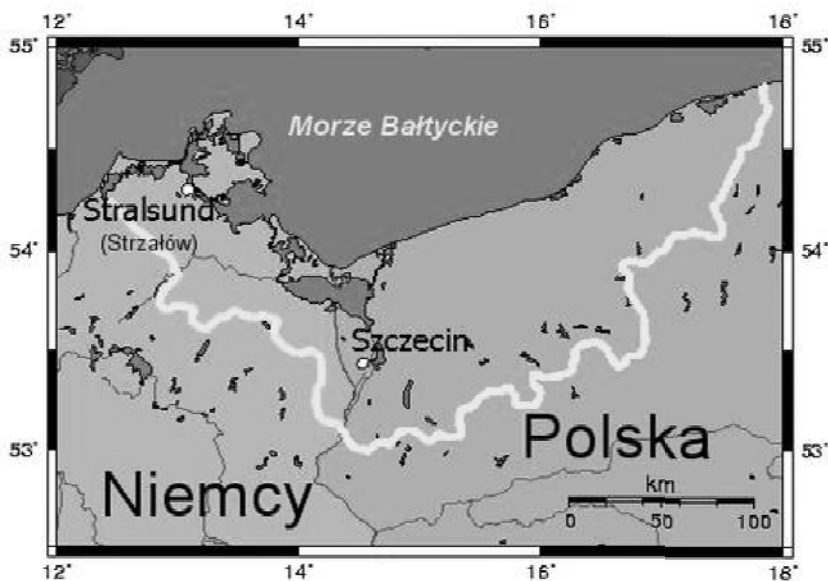
- wyeliminowanie skrajnego ubóstwa i głodu,
- zapewnienie powszechnego nauczania na poziomie podstawowym,
- promowanie równości płci i awansu społecznego kobiet,
- ograniczenie umieralności dzieci,
- poprawienie opieki zdrowotnej nad matkami,
- ograniczenie rozprzestrzeniania się HIV/AIDS, malarii i innych chorób,
- stosowanie zrównoważonych metod gospodarowania zasobami naturalnymi,
- stworzenie globalnego partnerskiego porozumienia na rzecz rozwoju.

W 2002 r. odbył się kolejny Światowy Szczyt Ziemi, tym razem w Johannesburgu w Republice Południowej Afryki. Poświęcony był głównie problemom wody, przyniósł także istotne ustalenia w innych dziedzinach, m.in. wspólną decyzję krajów uczestniczących o konieczności ograniczenia do 2012 r. emisji gazów cieplarnianych. Stał się też okazją do zawiązania nowych form partnerstwa, angażujących w realizację zrównoważonego rozwoju społeczeństwo obywatelskie, a nie tylko – jak dotychczas bywało – instytucje rządowe [www.wikipedia.pl].

4. Kierunki zmian w tożsamości regionu Pomorza Zachodniego

Pomorze Zachodnie, Pomorze Szczecińskie, Pomorze Nadodrzańskie – kraina historyczno-geograficzna nad dolną Odrą i mniejszymi rzekami uchodzącymi do Zatoki Pomorskiej, między Reknicą a Łebą. Obejmuje część Pomorza pomiędzy Meklemburgią (pierwotnie zamieszkiwaną przez Obodryców) i Pomorzem Gdańskim. Obecnie prawie w całości należy do Polski, z wyjątkiem niewielkiego terytorium na zachód od Odry, leżącego w okręgach Rostock i Brandenburg (Niemcy). Na temat regionu zachodniopomorskiego (Pomorze Zachodnie, inaczej Pomorze Tyłne, we-

dług nazewnictwa niemieckiego) istnieje już szeroka literatura podejmująca problem z różnych punktów widzenia oraz operująca różnym aparatem badawczym, starająca się dociec prawdy materialnej o jej historii, strukturalnym rozwoju, kształcie przestrzennym, charakterystycznych cechach kulturowych, osiągnięciach gospodarczych czy skomplikowanych problemach narodowościowych. Region zachodniopomorski, tak jak cały region pomorski, ma trudną i skomplikowaną historię. Utracona w 1945 r. ponadsześciowiekowa tożsamość tego regionu wymaga od nas, obecnych jej mieszkańców, rzetelnego budowania nowej tożsamości, z poszanowaniem i maksymalnym wykorzystaniem dotychczasowego dorobku kultury i tradycji tego regionu. Skuteczna realizacja idei trwałego i zrównoważonego rozwoju regionu wymaga bowiem zachowania ciągłości historycznej i uwarunkowań geograficzno-gospodarczych. Pomimo prawie całkowitej wymiany ludności po II wojnie światowej uwarunkowania gospodarczo-geograficzne w regionie nie zmieniły się. Dalej jest to przecież region nadmorski ze znacznym udziałem dużych gospodarstw folwarcznych w strukturze rolnictwa oraz charakterystyczną zabudową z czerwonej cegły, a także przynależnymi do nich pałacami z założeniami parkowymi, budowlami z pruskiego muru lub kamienia. Pozostałością po gospodarstwach folwarcznych i junkierskich są zabudowania i mienie byłych PGR-ów, charakteryzujące się dużymi arealami pól uprawnych. Pozostałością po gospodarstwach chłopskich jest zarówno charakterystyczny układ zabudowań wielu wsi (okolnica, owalnica, ulicówka, rzędówka czy wielodrożnica), jak i układ zabudowy samodzielnych zagród chłopskich

Rys. 1. Granice dawnej prowincji Pomorze na tle obecnego podziału administracyjnego

Źródło: [www.wikipedia.pl].

(zagroda frankofońska, zagrody czworoboczne). Również miasta niosą w swojej architekturze wpływ poprzednich mieszkańców tego regionu. Wiele budynków administracji publicznej było budowanych w stylu neoklasycznym, z czerwonej nieotynkowanej cegły, z pięknymi zdobieniami ścian i dachów; często spotyka się również budowle o konstrukcji szachulcowej (pruski mur) lub z kamienia. Charakterystyczny jest także układ ulic, placów czy kamienic mieszkalnych. Po kilkudziesięciu latach od tych zmian możemy ocenić współczesny wkład i dorobek Polski i Polaków w obecny rozwój Pomorza. Możemy ocenić zarówno pozytywne, jak i negatywne, jakie zaszły w tych latach w regionie zachodniopomorskim. Z jednej strony nastąpił rozwój przemysłu oraz dużych miast, takich jak Szczecin czy Koszalin, a z drugiej nastąpiła dekapitalizacja substancji mieszkaniowej na wsi, widzimy ruiny wielu pałaców i założeń parkowych oraz trudną sytuację społeczną i demograficzną szczególnie Pomorza Środkowego. Ale jest też bardzo wiele pozytywów, którymi możemy się pochwalić przed innymi regionami naszego kraju: przyspieszenie procesu rewitalizacji zabytkowych budynków i parków, coraz większe zrozumienie i umiłowanie historii regionu to tylko niektóre wybrane przykłady.

5. Strategia „Europa 2020”

Europę czekają w najbliższych latach istotne zmiany systemowe i strukturalne. Rozprzestrzeniający się w ostatnich latach kryzys zniweczył wyniki wielu lat postępu gospodarczego i społecznego oraz odsłonił strukturalne słabości europejskiej gospodarki. Jednocześnie świat zmienia się bardzo szybko, a długofalowe problemy, takie jak globalizacja, rosnące zapotrzebowanie na ograniczone zasoby i starzenie się społeczeństw europejskich (przy jednoczesnym dużym ilościowym wzroście społeczeństw innych państw, takich jak Chiny czy Indie), stają się coraz bardziej naglące. Europa może odnieść sukces gospodarczy i społeczny w coraz bardziej globalizującym się świecie tylko wtedy, jeśli będzie działać wspólnie jako Unia. Europa jako kolebka cywilizacji zachodniej wręcz powinna taki sukces odnieść ze względu na uwarunkowania gospodarcze i historyczne. W 2010 r. Komisja Europejska wydała dokument o nazwie „Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu”. Dokument ten jest nową, długookresową strategią rozwoju Unii Europejskiej na lata 2010–2020. Został zatwierdzony przez Radę Europejską 17 czerwca 2010 r., zastępując w ten sposób realizowaną w latach 2000–2010 Strategię Lizbońską. Strategia „Europa 2020” jest zarówno kontynuacją śmiałej wizji rozwoju nakreślonej przez Strategię Lizbońską, jak i próbą odpowiedzi na słabości europejskiej gospodarki, jakie ze wzmożoną siłą ujawniły się podczas ostatniego kryzysu, który przyniósł największe od co najmniej 80 lat załamanie gospodarcze oraz uwidocznili poważne słabości strukturalne gospodarek europejskich. Przyjęta w 2000 r. Strategia Lizbońska zapoczątkowała proces mający na celu uczynienie z gospodarki unijnej bardziej konkurencyjnej, opartej na wiedzy gospodarki świata zdolnej do utrzymania zrównoważonego wzrostu gospo-

darczego, stworzenia większej liczby lepszych miejsc pracy oraz zachowania spójności społecznej. Problemy z jej realizacją sprawiły, że po pięciu latach dokonano rewizji Strategii Lizbońskiej, koncentrując uwagę przede wszystkim na wzroście i zatrudnieniu. W celu zdynamizowania realizacji odnowionej Strategii Lizbońskiej państwa członkowskie zobowiązały się do przygotowania trzyletnich krajowych programów reform, akcentując w ten sposób swoją współodpowiedzialność za powodzenie realizacji reform strukturalnych na szczeblu krajowym. Atutem Unii Europejskiej jest głęboko zaawansowany proces integracji gospodarczej w oparciu o instytucje wolnego rynku i unii monetarnej, dalsze znoszenie ograniczeń dla jednolitego rynku wewnętrznego mogłoby stanowić nowy impuls pro wzrostowy. Fundamentalny cel reform, jakim jest przyspieszenie wzrostu gospodarczego i zwiększenie zatrudnienia w Unii Europejskiej, nie zmienił się, jednakże zaproponowany model europejskiej społecznej gospodarki rynkowej w większym niż dotychczas stopniu ma się opierać na trzech współzależnych i wzajemnie uzupełniających się obszarach priorytetowych [Strategia „Europa 2020” 2010, s. 1]:

1. Wzrost inteligentny (*smart growth*) – czyli rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacjach.

2. Wzrost zrównoważony (*sustainable growth*) – czyli transformacja w kierunku gospodarki niskoemisyjnej, efektywniej korzystającej z zasobów i konkurencyjnej.

3. Wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu (*inclusive growth*) – czyli wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną.

W 2011 r. państwa członkowskie UE przekazały do Komisji Europejskiej (KE) krajowe programy reform na rzecz realizacji strategii „Europa 2020”, których celem jest budowa trwałych podstaw wzrostu gospodarczego, łącząc cele unijne z priorytetami krajowymi. Przedstawione w nich reformy, ukierunkowane na wzrost inteligentny, zrównoważony i sprzyjający włączeniu społecznemu, mają umożliwić przezwycięzenie zidentyfikowanych barier wzrostu, tzw. wąskich gardel (*bottlenecks*), hamujących potencjał rozwojowy państw członkowskich UE, jednocześnie przyczyniając się do wzmocnienia pozycji UE na arenie międzynarodowej.

6. Podsumowanie

Żyjemy w czasach postmodernizmu, który jest nacechowany m.in. dekonstrukcją znaczeń, pojęć czy przynajmniej częściową zmianą ich sensów. Jesteśmy świadkami globalizacji lokalności i jednocześnie większej bądź mniejszej próby utrzymania utrwalonych wartości i struktur lokalnych. Od postaw konkretnych ludzi wobec tożsamości lokalnej i regionalnej zależy, czy zostaną uchronione jej wartości społeczne, czy też zostaną one rozmyte w procesach homogenizacji i upodabniania. Zrozumienie i nauka tradycji i kultury regionu, w którym się mieszka, to jeden z najważniejszych filarów budowania tożsamości regionalnej. Jest to również jedna z przesłanek, które warunkują budowanie struktur społeczeństwa obywatelskiego, gdyż tylko człowiek świadomy może być świadomym obywatelem. Społeczeństwo obywatel-

skie jest natomiast jednym z podstawowych kryteriów skutecznej realizacji zasad zrównoważonego rozwoju gospodarczego. Każdy człowiek, aby normalnie funkcjonować, potrzebuje tożsamości, to znaczy musi znać odpowiedź na pytanie: skąd się wywodzi i dokąd zmierza? Nie przychodzimy bowiem na świat znikąd, nie jesteśmy zawieszani w próżni, należymy do określonego kręgu kulturowego, narodu, wyznania itp. Aby poznać swoją tożsamość, niezwykle istotne jest więc analizowanie spuścizny naszych przodków, zarówno w aspekcie ich dokonań w obszarze sukcesów, jak i niestety porażek. To dzięki naszej historii jako narodu jesteśmy ukształtowani w obecny sposób. Nie należy więc w naszej świadomości emocjonalnej i społecznej wyzywać się duchów przeszłości, a wręcz odwrotnie – trzeba zagłębiać się mentalnie w najdrobniejsze nawet szczegóły, rozważać, analizować, po to aby wyciągać wnioski celem budowania społeczeństwa przyszłości; społeczeństwa lepszego niż poprzednie, a przynajmniej porównywalnego pod względem pracowitości, uczciwości, przedsiębiorczości, czyli po prostu przyzwoitości. Należy czynić to wszystko po to, aby zrozumieć istotę rzeczy, specyfikę tej ciągłości historycznej, dzięki której mamy zarówno własny język i kulturę, jak i sposób bycia i myślenia. Region zachodniopomorski, podobnie jak inne regiony związane z tzw. ziemią odzyskanymi, ze względu na całkowitą wymianę ludności po II wojnie światowej ma bardzo specyficzną sytuację kulturową i społeczną. Zdecydowana większość obecnych mieszkańców to ludność napływowa, która skądś przyjechała i tutaj zapaściła korzenie. Świadomość i tożsamość społeczności lokalnej dopiero się tworzy i buduje wraz z każdym następnym pokoleniem urodzonym na tych ziemiach. Nie można przecież pokazywać folkloru wsi zachodniopomorskiej, śpiewając i tańcząc muzykę ludową z Mazowsza czy z dawnych Kresów Polski.

Literatura

- Foucault M. [1977], *Archeologia wiedzy*, PIW, Warszawa.
- Hausner J. [1998], *Dwa modele rozwoju regionalnego Polski*, „Samorząd Terytorialny” nr 10, s. 10.
- Spychalski G. [2005], *Mezoekonomiczne aspekty kształtowania rozwoju obszarów wiejskich*, IRWiR PAN, Warszawa, s. 87–88.
- Starosta P. [2005], *Więzi społeczne w dobie globalizacji*, *Annales*, t. 8, Warszawa, nr 1, s. 119–130.
- Szczepański M.S. [2005], *Od identyfikacji do tożsamości*, „Gazeta Uniwersytecka” nr 1 (131), Katowice, s. 1–6.
- Szczepański M.S., Śliz A. [2011], *Między miejscem a przestrzenią – tożsamość regionalna; próba oglądu socjologicznego*, Wyd. Uniwersytetu Opolskiego, Opole 2011 (www.interreg.uniw.opole.pl).
- Strategia „Europa 2020”*, Komisja Europejska, 2010, s. 1.
- Wiktorowski K. [2011a], *Zrównoważony rozwój a budowanie tożsamości regionalnej i lokalnej*, Uniwersytet Szczeciński, Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu, Szczecin, s. 8 (w druku).
- Wiktorowski K. [2011b], *Energetyka odnawialna a rozwój zrównoważony regionu zachodniopomorskiego*, [w:] *Trendy i wyzwania zrównoważonego rozwoju*, red. B. Kryk, Uniwersytet Szczeciński, Szczecin, s. 297.
- www.wikipedia.pl [24.11.2011].
- www.unesco.pl [24.11.2011].

REGIONAL AND LOCAL IDENTITY AS AN ELEMENT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF WEST POMERANIAN REGION

Summary: The idea of sustainable development, particularly its European variant strongly emphasizing unity of socio-economic and natural environment conditions, may become the basis for considerations on desirable directions of the present civilization development. The article presents the problem of building communities of regional and local identities in the context of the implementation of the concept of sustainable development of the West Pomeranian region.

Keywords: sustainable development, identity, culture, West Pomeranian, region.